ARBEJDERBEVÆGELSENS ERHVERVSRÅD

Økonomisk prognose - august 2019

International usikkerhed lægger en dæmper på økonomien

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd Reventlowsgade 14, 1 sal. 1651 København V 33 75 77 10 www.ae.dk

Økonomisk prognose - august 2019

International usikkerhed lægger en dæmper på økonomien

af cheføkonom **Erik Bjørsted**, analytiker **Jon Nielsen**
samt stud.polit. **Freja Englund** og stud.polit. **Frederik Olsen**

Indhold

① Resumé af prognosen (s. 1)

② Nøgletal for prognose
Risikoen for en overophedning er aftaget (s. 3)

③ Usikkerhed på verdensmarkedet
Global afmatning kan koste 24.400 arbejdspladser (s. 9)

④ Anbefaling:
Vi skal gøre mere for at få alle med (s. 12)

Kontakt

Cheføkonom
Erik Bjørsted
Tlf. 33 55 77 12
Mobil 27 68 79 50
eb@ae.dk

Kommunikationskonsulent
Sarah Steinitz
Tlf. 33 55 77 16
Mobil 28 68 34 60
ss@ae.dk

1 Resume: International usikkerhed lægger en dæmper på økonomien

De sidste seks år har budt på næsten uafbrudt jobfremgang i Danmark. Målt i antal beskæftigede har der aldrig været så mange beskæftigede lønmodtagere som i dag. Samtidig har opsvinget været med til at åbne døre for personer på kanten af arbejdsmarkedet. Bl.a. har mange ikke-vestlige indvandrere haft glæde af opsvinget, og samlet er omkring 50.000 ikke-vestlige indvandrere kommet i arbejde, siden opsvinget begyndte på arbejdsmarkedet i foråret 2013.

Rekordhøj beskæftigelse og flere ikke-vestlige indvandrere er i arbejde

Medvinden til dansk økonomi er dog løjet af. Væksten i Eurozonen, herunder i Tyskland, er aftaget mærkbart. I USA er rentekurven vendt. Dvs. de lange renter er lavere end de korte renter, og det er normalt et tegn på en forestående recession. Optimismen har lidt et knæk. Blandt virksomheder og forbrugere har tilliden igennem længere tid været aftagende, og Brexit og USA's handelskrig med Kina/EU øger usikkerheden.

Medvinden fra udlandet løjer dog af

Lige nu tegner væksten i udlandet stærk nok til, at jobfremgangen herhjemme kan fortsætte, men det bliver i et noget lavere tempo end hidtil. Sidste år voksede beskæftigelsen med godt 52.000 personer, men i år bliver jobvæksten iflg. prognosen på knapt 36.000 personer. I 2020 og 2021 går jobfremgangen yderligere ned i tempo og lander på hhv. 18.000 og 14.000 personer.

Risiko for opbremsning

BNP-væksten forventes at blive 1,7 procent i år og 1,4 procent i 2020 og 2021.

Usikkerheden i prognosen er dog store pga. de globale risici. Hvis man tager udgangspunkt i et risikoscenarie, hvor væksten i vores vigtigste samhandelslande bliver 1 procentpoint lavere i hvert af årene 2020 og 2021, vil beskæftigelsen i 2021 være ca. 24.400 personer lavere end i hovedscenariet, og der vil stort set ikke være nogen jobvækst fra 2019 til 2021. Samtidig vil væksten komme ned på 0,8 pct.

Globale risici giver usikkerhed i prognosen

Resumefigur 1. Beskæftigelsesprognose og risikoscenarie

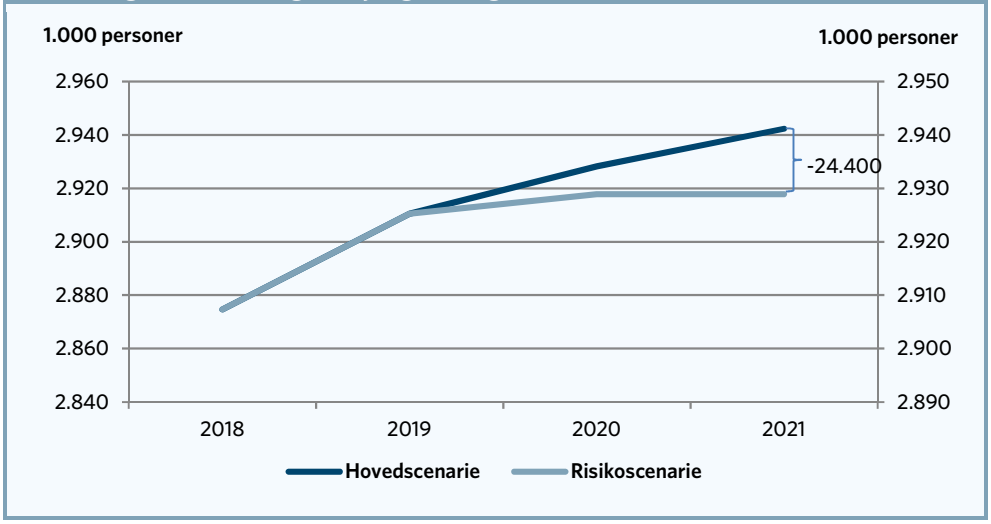

Mens risikoen for en international afmatning er taget til, er risikoen for en indenlandsk overophedning til gengæld aftaget. Færre virksomheder indenfor byggeriet og industrien melder om mangel på arbejdskraft, og lønstigningerne er fortsat moderate. Samtidig er der stadigvæk en pæn vækst i arbejdsstyrken, som er med til at mindske risikoen for en overophedning. Stigningen i arbejdsstyrken har gennem hele opsvinget betydet, at arbejdsløsheden kun er faldet svagt, og der er fortsat over 100.000 arbejdsløse.

Risikoen for en overophedning er aftaget

Forbrugerne har heller ikke kastet sig ud i nogen forbrugsfest. Forbrugskvoten, som viser andelen af den disponible indkomst, som anvendes på forbrug, er i historisk perspektiv fortsat på et ekstremt lavt niveau. Tidligere når det har brændt på i dansk økonomi, og vi er blevet ramt af en lavkonjunktur, har man forud for krisen ofte set en kraftig stigning i forbruget. Det var tilfældet op til 1986, som blev efterfulgt af syv magre år, og det var også tilfældet op til finanskrisen. Det er ikke tilfældet denne gang.

Forbrugerne er forsigtige

Virksomhederne har også været forsigtige med at investere, og når vi ser på de *indenlandske* forhold, er der ingen af de advarselslamper, som har blinket op til tidligere kriser, der lige nu blinker rødt. Ekstraordinært kraftige prisstigninger på boligmarkedet, som dem vi så op til finanskrisen, kan være en advarsel om, at det går for hurtigt i økonomien. I de større byer har vi de seneste år set kraftige stigninger i boligpriserne, men i landet som helhed vurderes boligpriserne ikke at være ude af trit med de underliggende økonomiske forhold.

De advarselslamper, som har blinket op til tidligere kriser, blinker ikke nu.

Resumefigur 2. Forbrugskvoten og de historiske kriser og deres udløsende faktorer

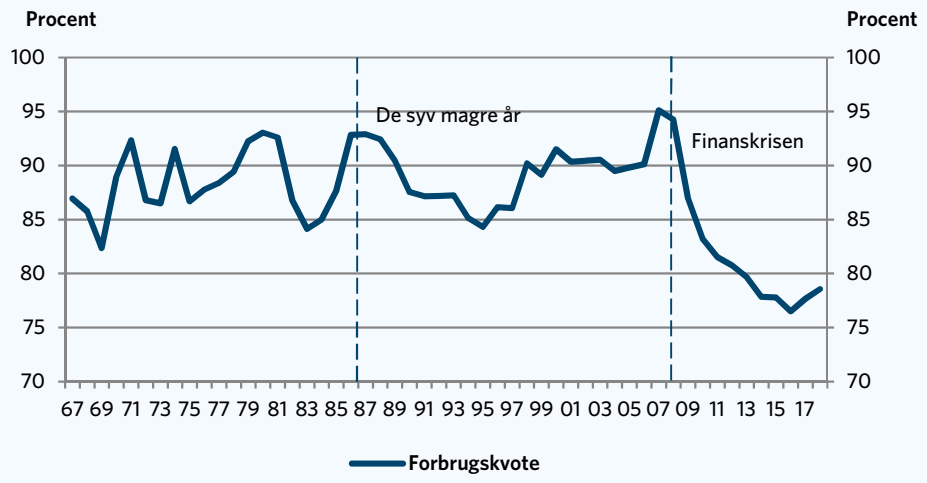

Netop fordi økonomien ikke er overophedet; forbrugerne og virksomhederne har holdt igen, og boligmarkedet heller ikke blinker rødt, er Danmark godt rustet til en global afmatning. Konkurrenceevnen er fortsat stærk, og endelig har Danmark, som et af de få lande i EU, plads på de offentlige budgetter til at holde hånden under økonomien.

Danmark er godt rustet til en krise

Vi skal dog være opmærksomme på, at når medvinden til dansk økonomi løjer af, åbnes dørene ikke helt så let for de personer, der befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet. De gevinster vi har haft i form af, at flere ikke-vestlige indvandrere er kommet i arbejde, kommer nu ikke længere af sig selv. Derfor er det vigtigt, at vi de kommende år investerer mere i den aktive arbejdsmarkedspolitik og opkvalificerer arbejdsstyrken.

Vi skal være opmærksom på personer på kanten af arbejdsmarkedet og investere i at opkvalificere arbejdsstyrken

Det er ikke nok "bare" at få overførselsmodtagere på kanten af arbejdsmarkedet i virksomhedsrettede forløb som f.eks. virksomhedspraktik. Der skal bygges oven på med uddannelse og opkvalificering, som sikrer arbejdsstyrken en tættere og stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet.

2 Nøgletal: Risikoen for en overophedning er aftaget

Væksten i BNP har i begyndelsen af 2019 har været svag. I første kvartal var væksten således blot på 0,1 procent. Der er tegn på, at væksten i 2. kvartal bliver højere. Bl.a. har der været en pæn lastbiltrafik over Storebæltsbroen, som plejer at være en god indikator for væksten i BNP og Danmarks Statistiks BNP-indikator peger på en vækst på 0,8 procent i 2. kvartal. BNP-indikatoren er dog forbundet med stor usikkerhed og samtidig er nøgletallene fra udlandet og i særdeleshed fra Tyskland blevet mere bekymrende. Tysk økonomi skrumpede således med 0,1 procent i 2. kvartal og i øjeblikket nedjusteres prognoserne for udlandet.

Samtidig holder forbrugerne livremmen godt spændt ind, og den faldende tendens, vi har set i forbrugertilliden henover de sidste mange måneder, tyder ikke på, at forbrugerne har tænkt sig at løsne livremmen lige foreløbig.

Usikkerheden i den globale økonomi og forbrugernes tilbageholdenhed medfører også, at virksomhederne ikke kommer til at skrue højt op for investeringerne. Væksten i år og de kommende år forventes derfor at blive relativt afdæmpet.

I år forventes BNP således at vokse med 1,7 procent og 1,4 procent i 2020 og 2021.

Væksten i BNP forventes dog at være stærk nok til, at beskæftigelsen kan vokse, men jobfremgangen bliver noget mere afdæmpet, end vi har været vant til.

Sidste år voksede beskæftigelsen med godt 52.000 personer, men i år ventes beskæftigelsesfremgangen at blive på omkring 36.000 personer. I 2020 og 2021 går fremgangen yderligere nogle gear ned. I 2020 ventes jobfremgangen at blive på knapt 18.000 og 14.000 i 2021.

Tabel 1. Nøgletal AE's prognose sommer 2018

	2018	2019*	2020*	2021*
		Realvækst, kædede værdier, pct.		
BNP	1,5	1,7	1,4	1,4
		Ændring 1.000 personer		
Beskæftigelse	52	36	18	14
Bruttoledighed	108	103	99	99

Anm: Beskæftigelse er i personer, bruttoledighed er i fuldtidspersoner
Kilde: AE's efterårsprognose, 2018.

Selvom beskæftigelsen forventes at vokse, vil arbejdsløsheden formentlig fortsætte med at falde svagt, som den har gjort det under det meste af opsvinget. Arbejdsstyrken er vokset kraftigt under opsvinget, og det har medført, at selvom der har været massiv jobfremgang, er arbejdsløsheden faldet usædvanligt langsomt.

Figur 1. AE's beskæftigelsesprognose

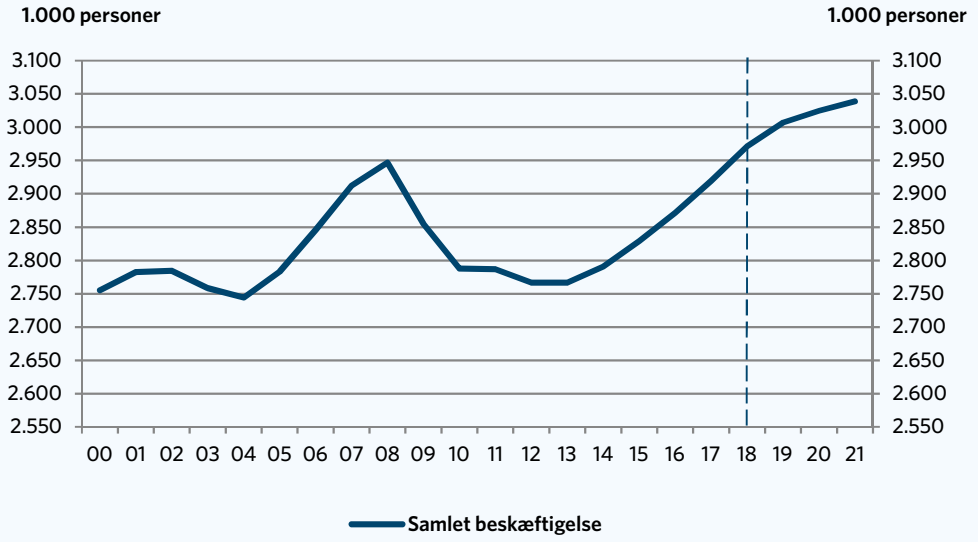

Kilde: AE's efterårsprognose 2018.

I de gode år fra 2004 til 2008 steg beskæftigelsen med næsten 188.000 personer. Samtidig steg arbejdsstyrken med omkring 78.000 personer. Det betød, at ca. 40 pct. af jobfremgangen dengang kunne tilskrives en stigende arbejdsstyrke.

Fra 2013 til 2018 har vi oplevet en fremgang i beskæftigelsen på næsten 200.000 personer. I samme periode er arbejdsstyrken steget med ca. 170.000 personer. Det betyder, at næsten 85 pct. af jobfremgangen kan forklares ved, at arbejdsstyrken er blevet større. Under det sidste opsving i 00'erne tegnede en voksende arbejdsstyrke sig kun for en halvt så stor fremgang. Det fremgår af figur 2, som viser andelen af jobfremgangen, der kan tilskrives en stigende arbejdsstyrke i perioderne 2004-2008 og 2013-2018.

Beskæftigelsen og arbejdsstyrken er derfor vokset langt mere i takt, end det var tilfældet under opsvinget fra 2004 til 2008. Det forklarer, hvorfor faldet i arbejdsløsheden under dette opsving har været relativt behersket.

Figur 2. Andel af jobfremgang som kan tilskrives flere i arbejdsstyrken

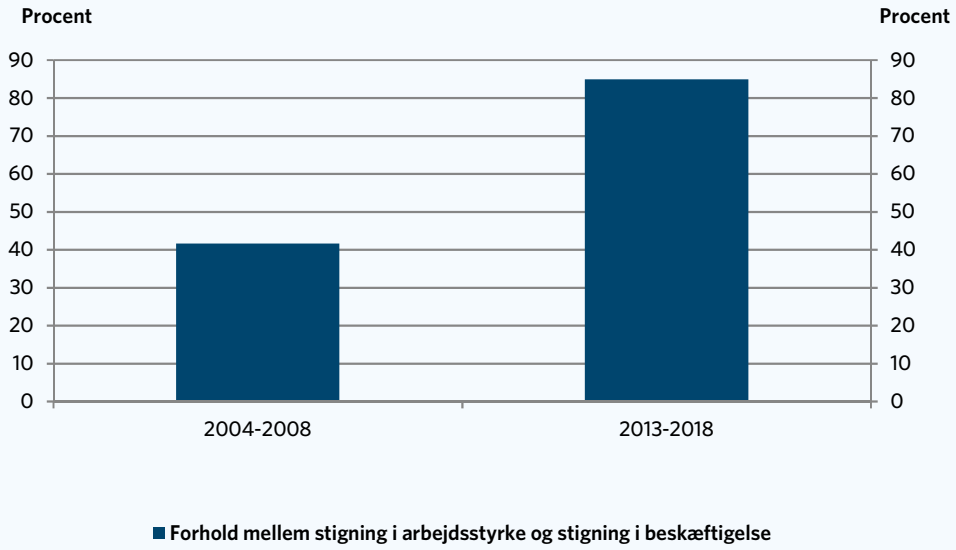

Kilde: AE på baggrund af ADAM's databank.

Pga. de mange arbejdsmarkedsreformer, vi har gennemført siden 2006, forventes arbejdsstyrken at vokse yderligere de kommende år, og derfor er det også forventningen, at arbejdsløsheden vil fortsætte med at falde svagt. Vi forventer, at arbejdsløsheden vil ligge lige under 100.000 personer i 2021.

2.1 Presset på arbejdsmarkedet er aftagende

Selvom der under opsvinget har været rift om arbejdskraften, er dansk økonomi ikke blevet overophedet. Lønstigningerne har nemlig på trods af de gode tider været moderate og er aftaget lidt det seneste år. Det fremgår af figur 3.

Hvis arbejdsmarkedet var ved at koge over, skulle vi se kraftigt accelererende lønstigninger. Det ser vi ikke.

Figur 3. Lønudviklingen

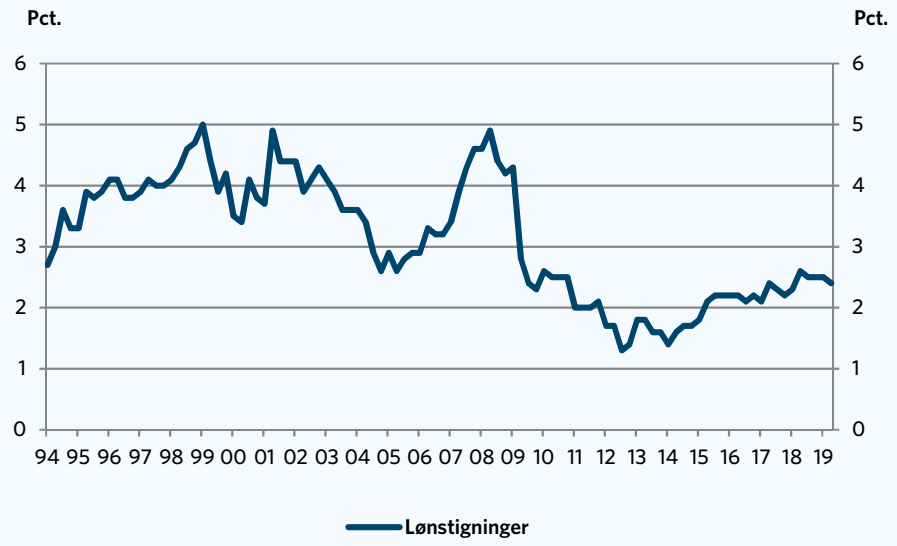

Anm.: Der ses på den årlige ændring i timefortjenesten inkl. gene på DA-området.
Kilde: AE på baggrund af Dansk Arbejdsgiverforening (DA).

Samtidig har andelen af virksomheder indenfor byggeriet og industrien, som oplever mangel på arbejdskraft, som den største hindring for vækst, haft en faldende tendens iflg. Danmarks Statistiks konjunkturbarometer. Det peger i retning af, at presset på arbejdsmarkedet er ved at aftage.

Det er også værd at hæfte sig ved, at antallet af nye jobannoncer på nettet igennem en længere periode ikke er vokset. Faktisk faldt antallet af nye jobannoncer på nettet i juni måned. Faldet skal fortolkes forsigtigt, men tempoet på arbejdsmarkedet er i hvert fald ikke accelereret.

Sammenholder man antallet af nye jobannoncer på nettet med antallet af registrerede arbejdsløse, kan man se, at presset på arbejdsmarkedet ikke er taget til den seneste tid. Det fremgår af figur 4.

Hvis man ser en acceleration i antallet af nye jobopslag i forhold til antallet af arbejdsløse, kan det være tegn på, at det går for hurtigt på arbejdsmarkedet, men det er ingenlunde tilfældet i dag.

Figur 4. Antallet af nye jobannoncer pr. arbejdsløs

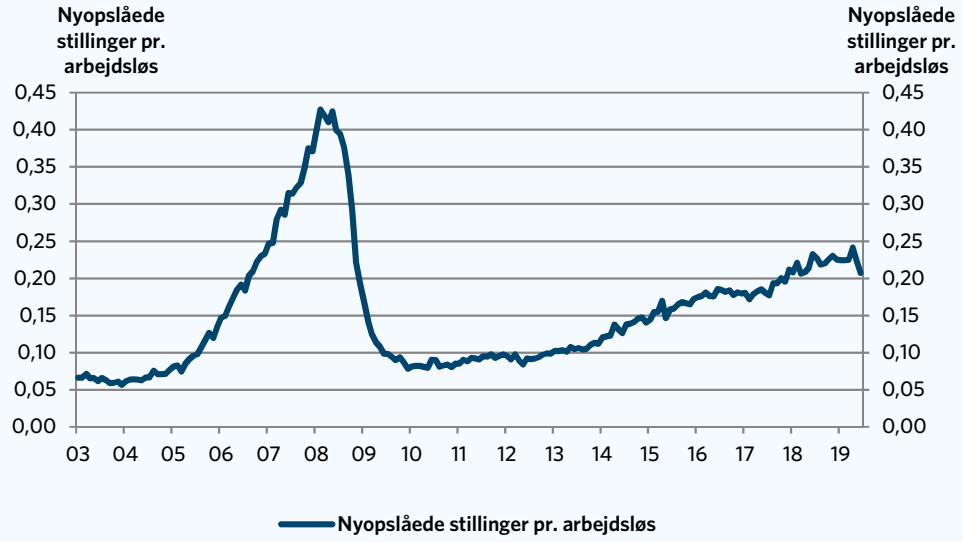

Anm: Data er sæsonkorrigeret. Udbuddet af nye jobannoncer på arbejdsmarkedet er reelt større end på nettet. Derfor skal forholdet mellem antallet af nye jobannoncer og antallet af arbejdsløse ikke fortolkes som gældende for hele arbejdsmarkedet. Tallene kan dog bruges, som en indikator for, hvordan hvor hurtig jobskabelsen sker i forhold til antallet af arbejdsløse.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og Dansk Jobindex

2.2 Forbrugerne har fortsat livremmen godt spændt ind

En anden advarselslampe, der er værd at holde øje med i forhold til, om økonomien er ved at koge over, er forbrugskvoten. Forbrugskvoten er udtryk for, hvor stor en andel af vores disponible indkomst, vi anvender på privat forbrug. I opgangstider er vi tilbøjelige til at anvende en højere andel af vores indkomst på forbrug, mens vi sparer op i dårlige tider.

Forud for andre kriser har man typisk set en kraftig stigning i forbrugskvoten herhjemme. Det var tilfældet op til 1986, som blev efterfulgt af syv magre år, og det var også tilfældet op til finanskrisen. Det er ikke tilfældet denne gang. Det fremgår af figur 5, som viser forbrugskvoten.

På trods af de gode jobmuligheder, lave renter og gunstige tider på boligmarkedet, er forbrugskvoten fortsat ekstremt lav.

Det private forbrug faldt voldsomt, da finanskrisen ramte dansk økonomi, og selvom forbruget efterfølgende begyndte at stige igen, er det private forbrug vokset langsommere end indkomsten. Derfor er forbrugets andel af indkomsten faldet.

Den lave forbrugskvote kan skyldes en øget utryghed hos forbrugerne, som har gjort, at de nu ønsker at have en større buffer i tilfælde af uforudsete situationer såsom arbejdsløshed eller sygdom.

Uanset hvad vidner den lave forbrugskvote om, at forbrugerne ikke har kastet sig ud i en vild forbrugsfest, og forbrugerne derfor er bedre rustet, hvis vi skulle blive ramt af en lavkonjunktur.

Figur 5. Forbrugskvoten

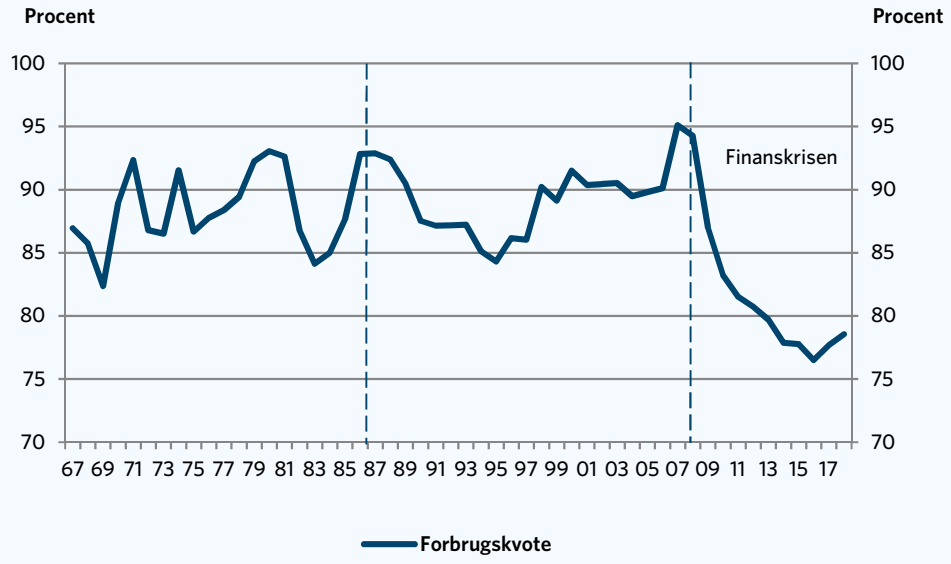

Anm.: Forbrugskvoten angiver det ydelsesbaserede forbrug ekskl. boligydelser i procent af den langsigtede forbrugsbestemmende disponible indkomst i ADAM.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik, ADAM's databank.

2.3 Boligmarkedet blinker heller ikke rødt

Forud for sidste krise havde de økonomiske modeller som f.eks. ADAM svært ved at forklare udviklingen i boligpriserne. Boligpriserne voksede dengang kraftigere, end man kunne forklare med bl.a. den underliggende indkomstfremgang. Det var en advarsel om, at der var en boble på boligmarkedet.

Aktuelt er der ikke tegn på, at modeller som ADAM undervurderer prisudviklingen på boligmarkedet.

Væksten i boligpriserne vurderes at ligge relativt tæt på den historiske trendmæssige vækst. Hvis man beregner en langsigtet trend i den reale boligpris, tilsiger beregningen, at den reale kontantpris på huse i gennemsnit vokser med 1½ procent om året. I årene op til finanskrisen voksede den reale kontantpris væsentligt mere. Hvis boligpriserne kommer til at vokse markant mere, end den historiske trendmæssige vækst tilsiger, kan det være tegn på en ny boble på boligmarkedet, men i øjeblikket lader det ikke til at være tilfældet.

Figur 6. Udviklingen i boligpriserne

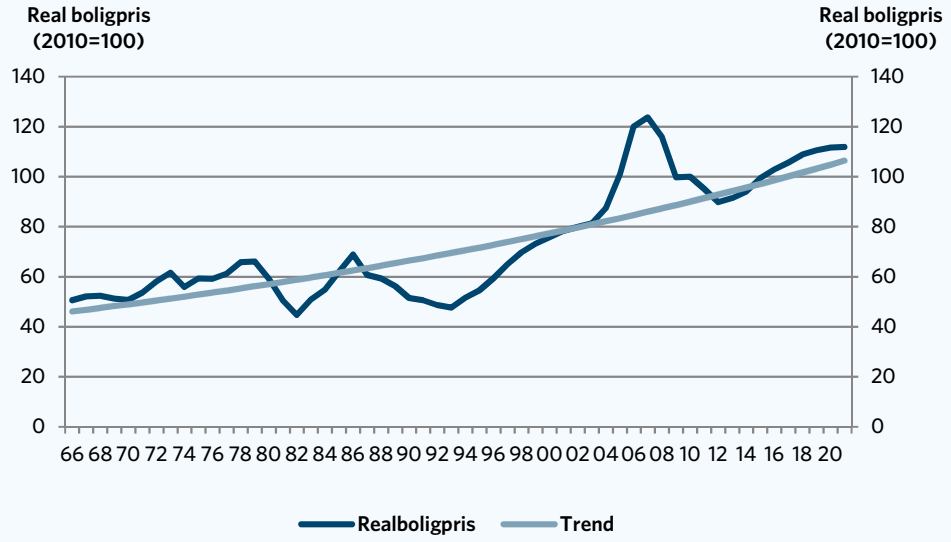

Anm.: Trenden er estimeret, som en eksponentiel trend for perioden 1966 til 2018.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Samtidig er der de senere år gennemført tiltag, som skal tage toppen af boligprisstigningerne. Adgangen til de mest risikable lån er f.eks. blevet begrænset.

Boligbeskatningen kommer med den nye aftale om boligskatterne fra 2021 bedre til at afspejle prisudviklingen. Dermed kan boligskatterne fremadrettet igen blive et værn mod alt for høje boligpriser. Det værn manglede forud for finanskrisen, fordi ejendomsværdiskatten var blevet låst fast i kroner og øre.

Når de nye boligskatter indføres fra 2021, kan det til den tid få boligpriserne til at falde, hvis boligpriserne i årene op til 2021 ikke tager højde for de nye boligskatter.

3 Usikkerhed på verdensmarkedet: Global afmatning kan koste 24.400 arbejdspladser

Mens der ikke er nogen indenlandske advarselslamper, som lyser rødt, er der til gengæld stor usikkerhed om den globale økonomi.

Vækstprognoserne nedjusteres i øjeblikket løbende. Væksten er aftaget flere steder. Det gælder i Eurozonen – herunder ikke mindst i Tyskland, hvor industriproduktionen alene i juni faldt med 1½ procent. Samtidig er BNP i Tyskland faldet med 0,1 procent i 2. kvartal 2019.

Det er bl.a. nye udledningsstandarder til bilproducenterne, som har dæmpet den økonomiske aktivitet i Tyskland, men optrapningen af handelskrigen mellem USA og Kina medfører også stor usikkerhed blandt virksomheder og forbrugere, og det hæmmer væksten i den globale økonomi.

I Sverige, som er vores næststørste samhandelspartner, er væksten også gået kraftigt ned i gear, og BNP faldt med 0,1 procent i 2. kvartal. Også Storbritannien oplever svag vækst, og her faldt BNP med 0,2 procent i 2. kvartal.

I USA er der fortsat pæn vækst, men væksten i USA ventes at aftage de kommende år.

Det fremgår af tabel 2, som viser et vægtet gennemsnit af vækstskønnene for Danmarks største samhandelslande.

Samtidig er rentekurven inverteret i USA. Dvs. at renten på obligationer med lang løbetid nu er lavere end renten på obligationer med kort løbetid, og det er typisk et tegn på en forestående recession.

Normalt er de lange renter højere end de korte renter, fordi obligationer med lang løbetid anses for en mere risikabel investering. Derfor kræver investorerne en højere rente på obligationer med lang løbetid for at blive kompenseret.

Tabel 2. Væksten i Danmarks 10 vigtigste

	2018	2019*	2020*	2021*
USA	2,9	2,5	1,9	1,2
Tyskland	1,5	0,7	1,4	1,1
Sverige	2,5	1,6	1,5	1,8
Storbritannien	1,4	1,3	1,3	1,7
Norge	2,6	2,2	1,8	2,2
Nederlandene	2,6	1,6	1,6	1,2
Frankrig	1,7	1,3	1,3	1,5
Italien	0,4	0,0	0,4	1,0
Finland	2,4	1,6	1,4	1,2
Kina	6,6	6,3	6,0	6,0
Sammenvejet udlandsvækst	2,3	1,7	1,8	1,7

Kilde: AE på baggrund af Concensus Forecasters og OECD.

Usikkerheden bliver heller ikke mindre af det kaotiske forløb omkring Brexit, ligesom Italien bevæger sig på randen af en recession og samtidig har store underskud på de offentlige budgetter.

Umiddelbart er Danmark godt rustet til en udefrakommende krise. Økonomien er ikke overophedet, konkurrenceevnen er stærk, og forbrugerne har været forsigtige. Ikke desto mindre vil en global afmatning have store konsekvenser for beskæftigelsen herhjemme.

Hvis man forestiller sig, at væksten i udlandet bliver 1 procentpoint lavere i hvert af årene 2020 og 2021, vil det isoleret set sænke beskæftigelsen i 2021 med ca. 24.400 arbejdspladser.

Arbejdsløsheden vil da blive 17.600 personer højere end i hovedscenariet. Det fremgår af tabel 3, som viser konsekvenserne for Dansk økonomi på BNP og beskæftigelse af, at væksten i udlandet bliver 1 procentpoint lavere i både 2020 og 2021.

BNP-niveauet sænkes samtidig med 1,2 pct.

Tabel 3. Konsekvenser af global afmatning

	2020	2021
BNP-niveau (Procent)	-0,6	-1,2
Beskæftigelse (1.000 personer)	-10,4	-24,4
Arbejdsløshed (1.000 personer)	7,8	17,6

Anm.: Der regnes på konsekvenserne af, at væksten i udlandet bliver 1 procentpoint lavere end ellers antaget i hvert af årene 2020 og 2021.
Kilde: AE på baggrund af egne beregninger på ADAM.

I et sådant scenarie vil der stort set ikke være nogen jobvækst fra 2019 og frem til 2021. Beskæftigelsesvæksten i hovedscenariet fra 2019 til 2021 på ca. 32.000 personer vil blive reduceret til blot knapt 7.500 personer, og fra 2020 til 2021 vil der slet ikke være nogen beskæftigelsesfremgang.

Væksten vil samtidig blive reduceret fra 1,4 procent i 2020 og 2021 til omkring 0,8 procent i 2020 og 2021.

Figur 7. Global afmatning kan svække beskæftigelsen mærkbart

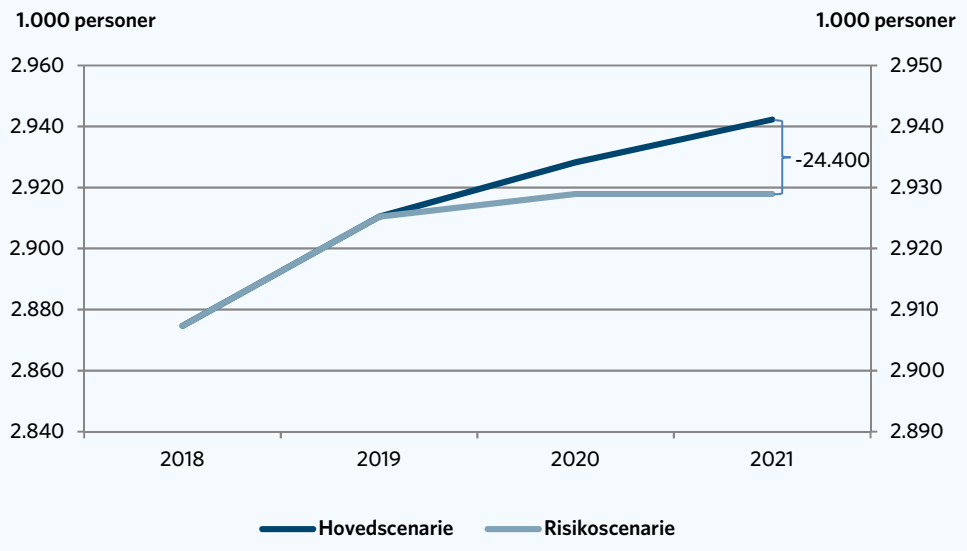

Anm.: Der regnes på konsekvenserne af, at væksten i udlandet bliver 1 procentpoint lavere end ellers antaget i hvert af årene 2020 og 2021.
Kilde: AE på baggrund af egne beregninger på ADAM.

Af de 24.400 færre arbejdspladser vil godt 4.500 være indenfor industrien, mens den private servicesektor vil gå glip af næsten 16.000 arbejdspladser.

Det relativt store jobtab i den private servicesektor skyldes dels, at tjeneeksporten rammes af en global afmatning, dels de afledte effekter af, at forbrugernes og industriens efterspørgsel efter tjenesteydelser falder.

Byggeriet vil også kunne mærke afmatningen i økonomien og mister ca. 2.500 arbejdspladser. Det fremgår af tabel 4, hvor vi har beregnet effekterne af den lavere vækst i udlandet fordelt på brancher.

Tabel 8. Hvor mange arbejdspladser går brancherne glip af ved lavere eksportmarkedsvækst

	2020	2021
I alt	-10.400	-24.400
Byggeriet	-900	-2.400
Industrien	-2.100	-4.600
Service	-6.800	-15.900
Rest	-600	-1.600

Anm.: Der regnes på konsekvenserne af, at væksten i udlandet bliver 1 procentpoint lavere end ellers antaget i hvert af årene 2020 og 2021.
Kilde: AE på baggrund af egne beregninger på ADAM.

4 Anbefaling: Vi skal gøre mere for at få alle med

Hidtil har opsvinget været med til at åbne døre for personer på kanten af arbejdsmarkedet. Bl.a. har vi fået markant flere ikke-vestlige indvandrere i arbejde. Omkring 50.000 ikke-vestlige indvandrere er kommet i arbejde siden foråret 2013, og dermed har ikke vestlige indvandrere stået for ca. 21 procent af den samlede jobfremgang under opsvinget.

Også beskæftigelsesfrekvensen for ikke-vestlige indvandrere vokser, og selvom der stadigvæk er lang vej op til beskæftigelsesfrekvensen for personer med dansk herkomst, har opsvinget været med til at sikre flere ikke-vestlige indvandrere en bedre tilknytning til arbejdsmarkedet.

Figur 8. Lønmodtagerbeskæftigelsen for ikke-vestlige indvandrere

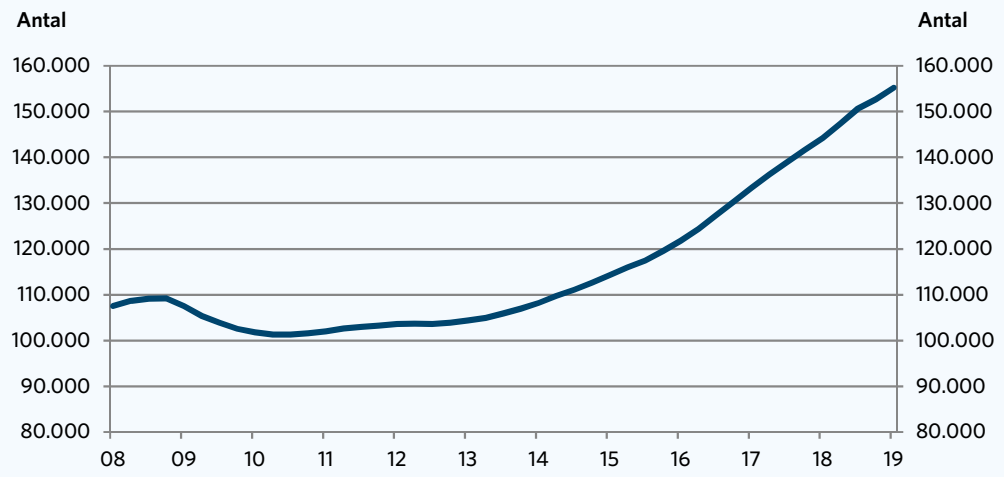

Anm.: Data er korrigeret for sæsonudsving.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Antallet af overførselsmodtagere er også faldet støt under opsvinget, og gruppen af overførselsmodtagere har ikke været lavere siden 1987.

I takt med at medvinden fra udlandet aftager, åbnes dørene ikke længere helt så let for personer på kanten af arbejdsmarkedet. Gevinsterne kommer ikke længere bare af sig selv, når der bliver mindre rift om arbejdskraften.

Hvis vi skal have flere personer på kanten af arbejdsmarkedet i arbejde, er det helt afgørende, at der investeres mere i den aktive arbejdsmarkedspolitik. Der har været meget fokus på at få personer på kanten af arbejdsmarkedet i virksomhedsrettede forløb. Det er et fint tiltag, men det kan ikke stå alene. Hvis man skal sikre mennesker en tættere og stærkere tilknytning til arbejdsmarkedet, er det vigtigt, at vi bygger oven på med uddannelse og opkvalificering. Det gælder også for de lønmodtagere, som allerede er i arbejde.

Ufaglærte står med dårlige kort på hånden, hvis vi bliver ramt af en krise, og derfor er det vigtigt at blive opkvalificeret. Også for samfundet er uddannelse en guldrandet investering. Hvis man årligt opkvalificerer 2.000 unge fra ufaglært til faglært niveau, øges arbejdsstyrken med 13.000 personer, og velstanden øges med 12 mia. kr.

Endelig er det vigtigt at huske på, at Danmark har sunde offentlige finanser. Hvis vi bliver ramt af en krise udefra, har vi som et af de få lande i EU plads på de offentlige budgetter til at holde hånden under økonomien. Det er vigtigt, at vi udnytter denne fordel, hvis vi bliver ramt af en krise udefra. Ellers risikerer vi at tabe de gevinster, vi har opnået de sidste seks år, på gulvet igen.

Bilag 1. Samlede nøgletal

Samlede nøgletal i AE's prognose efterår 2018				
	2018	2019*	2020*	2021*
	Realvækst, kædede værdier, pct.			
BNP	1,5	1,7	1,4	1,4
Indenlandsk efterspørgsel	3,0	0,8	1,5	1,4
Privat forbrug (inkl. NPISH)	2,2	1,6	1,9	1,9
Offentligt forbrug	0,9	0,5	0,6	0,6
Offentlige investeringer	0,1	4,2	1,4	1,0
Boliginvesteringer	4,8	3,7	2,2	1,8
Erhvervsinvesteringer	8,7	-3,0	3,1	3,1
Lagre mv. (vækstbidrag)	0,3	0,0	0,0	0,0
Eksport af varer og tjenester	0,4	2,4	2,0	2,0
Import af varer og tjenester	3,3	0,8	2,2	2,2
	2018	2019*	2020*	2021*
Beskæftigelse (ændring 1.000 personer)	53	36	18	14
Bruttoledighed (1.000 fuldtidspersoner)	108	103	99	99
Offentlig saldo (mia. kr.)	12,4	10	-2,5	-5,0
Offentlig saldo (pct. af BNP)	0,6	0,4	-0,1	-0,2
Betalingsbalance (pct. af BNP)	5,7	6,3	5,9	5,5
Forbrugerprisindeks (årlig stigning i pct.)	0,8	1,0	1,3	1,7
Boligpriser, enfamiliehuse (årlig stigning i pct.)	3,9	2,6	2,3	2

Kilde: AE's efterårsprognose 2018